

brugets Prioritetsgæld og over, at saa store Beløb af denne ere paa udenlandske Hænder. Man har sagt, at man vendte tilbage til det gamle Fæsteforhold, men saaledes, at Ejerne vare de tyske og franske Kapitalister. Og ogsaa angaaende Gældens Vækst i al Almindelighed er der fremkommet store Betæneligheder. Jeg tror nu, at disse Betæneligheder ere i høj Grad overdrevne, ligesom Klagerne paa ingen Maade ere nye. Allerede i den store Landbokkommissions Tid var Spørgsmaalet oppe, og Chr. Reventlow fik Martfelt, den Mand, der har stiftet det nuværende kgl. Landhusholdningsselskab, til at undersøge Spørgsmaalet. Ved den af ham foretagne Undersøgelse viste det sig, at Landejendommene her i Landet vare behæftede med ca. 40 pCt. af deres Værdi. Man maa jo ikke tage Gældens absolutte Stigning, man maa selvfølgelig tage Gælden i Forhold til Værdien af det, der er givet i Pant. Altsaa 40 pCt. af Værdien var den Gang behæftet, og man følte sig i høj Grad foruroeligt derover. Da Reformen var færdig, blev der foretaget en ny Undersøgelse for Sjællands Vedkommende, og det viste sig, at Prioritetsgælden var stegen noget. Saa komme vi til et langt Tidsrum i Danmarks Historie, hvor der er dybe Fald og stærke Stigninger. Der er en Periode, hvor det gaar saa dybt ned, at Ejendommene i Virkeligheden ere værdiløse, at den danske Jord i Virkeligheden slet ingen Værdi har. Det gik saa vidt, at jo mindre en Gaard var, des større Værdi havde den. Det ser jo forunderligt ud, men Skatterne opslugte hele Ejendommenes Værdi — jeg skal ikke nu komme nærmere ind derpaa. Saa faa vi en stærk Stigning, og alt dette medfører vældige Svingninger i Prioritetsgælden. Vi have saa ingen Oplysninger om Prioritetsgældens Størrelse før i Tidsrummet mellem 1870 og 1884. Da foretog Statens statistiske Bureau en Undersøgelse, og det viste sig, at Prioritetsgælden den Gang udgjorde ca. 40 pCt. af Ejendommenes Værdi, altsaa det samme Beløb som før de store Landboreformer. Altsaa, med andre Ord, i hele dette Tidsrum af 100 Aar var, trods stærke Opgange og Nedgange, Grundprincippet, Grundelementet blevet uforandret. Og efter de Undersøgelser, der nu ligge paa vort Bord fra Statens statistiske Bureau, viser det sig, at Prioritetsgælden nu er 50 pCt. af Værdien, og at den i de sidste 8—10 Aar har været i Tilbagegang. Den var for nogle Aar siden 55 pCt., nu er den 50 pCt. Jeg tror nu ganske vist, at denne Tilbagegang er af forbigaaende

Natur og kun skyldes den store Stigning i Ejendommenes Værdi. I alt Fald ville ærede Medlemmer se, at Stigningen fra 40 pCt. til 50 pCt. dog ikke er saa forfærdelig stor, og den kan forholdsvis let forklares af forskellige Ting, bl. a. ogsaa af Udviklingen af vore Kreditinstitutioner. Der er jo kommet Hypotekforeninger, der give 2den Prioritetslaan. Ogsaa forskellige andre Omstændigheder gøre det aldeles naturligt, at Prioritetsgælden er stegen fra 40 til 50 pCt. Jeg finder derfor ikke, at der er noget særligt alarmerende i dette Forhold. Men naturligvis, det er saa vigtigt, at det vel er værdt at undersøge nærmere.

Saa er der Spørgsmaalet om den udenlandske Gæld, om vi virkelig saaledes ere Fæstere af de franske og tyske Kapitalister. Det samlede Beløb af dem af vore Kreditforeningsobligationer, som findes i Udlandet for Tiden, er ca. 400 Mill. Kr., men derunder ere indbefattede ogsaa Kreditforeningslaanene i København, Købstæder og købstadlignende Pladser paa Landet. Hvor meget der altsaa deraf falder paa det egentlige Landbrug, kan man ikke sige bestemt. Da jeg kun har haft saa kort Tid til at overveje dette Spørgsmaal, har jeg i alt Fald ikke haft Lejlighed til indgaaende at undersøge det, men jeg tror ikke, at man regner for meget, naar man siger, at 150 Millioner repræsenterer Byernes og de bylignende Pladsers Gæld, saaledes at der bliver tilbage som Landbrugets Gæld ca. 250 Mill. Det er et stort Beløb, men det er dog ikke mere end ca. 8 pCt. af Landbrugs - Værdierne. Jeg tror derfor heller ikke, at der er noget absolut foruroeligende deri. Selvfølgelig er der en Betænelighed ved at skyldte Udlandet saa mange Penge. Jeg finder det ganske naturligt, at man overvejer, om man skal befordre dette, eller hellere det modsatte, om man vedblivende skal arbejde paa at skaffe Kreditforeningsobligationer Marked i Udlandet, eller om man skal begrænse det. Det staar jo i vor Magt at opmuntre baade til det ene og det andet. Det har sine Ulemper at gaa til Udlandet, men det har ogsaa sine Fordele, thi det maa bl. a. erindres, at hvis vi ikke havde faaet vore Kreditforeningsobligationer til Udlandet, vilde Renten af Prioritetslaanene have været meget større, ikke blot paa disse 250 Mill., men ogsaa paa det meget større Beløb af Kreditforeningsobligationer, der findes herhjemme. Det repræsenterer saaledes meget store materielle Fordele for Landbruget, at vi have faaet vore Obligationer afsatte i Udlandet. Jeg for mit Vedkommende finder